

Synonyymeja

A

Y

Tavoite:

kielellisen ilmaisuuden rikastuminen, sanavaraston kasvaminen

Tarvittavat materiaalit:

paperia ja kirjoitusvälineet

Minkä ikäisille sopii:

alakoulu, yläkoulu

Työtavat:

yhteiskeskustelu, ryhmätyö

1. Yhteiskeskustelu

Synonyymit ovat samaa tarkoittavia sanoja. Lumen keskellä asuvilla eskimoilla on kymmenittäin sanoja erilaiselle lumelle, saamelaisilla vastaavasti poroille. Suomen kielessäkin on monta erilaista lunta tarkoittavaa sanaa: lumi, nuoska, loska, sohjo, kohva, nietos, räntä jne.

2. Ryhmätyö

Oppilaat pohtivat ryhmissä, mille suomen kielen sanoille he tietävät mahdollisimman monta synonyymia tai samaa asiaa tarkoittavaa sanaa. Sanat kirjoitetaan paperiin.

3. Yhteiskeskustelu

Vertaillaan ryhmien kirjoittamia sanalistoja.

- Mille asialle keksittiin eniten erilaisia kuvailevia sanoja?

Jatkotehtävä:

Sanoille on eri syistä keksitty myös samaa tarkoittavia kiertoilmauksia. Muinais-suomalaisille karhu oli pyhä eläin, jonka alkuperäistä Ohto-nimeä nimeä ei saanut äänen lausua, koska uskottiin että nimi kantaa sielua ja sen lausuminen tuo karhun paikalle. Siksi karhulle annettiin erilaisia nimityksiä.

- Tutkikaa, mitä kaikkia nimityksiä karhusta on käytetty.

Myös maantieteellä on oma vaikutuksensa kieleen. Onko tämä vaikutus hiipumassa telekommunikaation ja erityisesti digitalisoitumisen myötä? Onko ihmisten liikkuvuus tehnyt murteista uhanalaisia?